

Gogoljev disko

Pavo Matsin

Naslov originala Paša Matšinov

GOGOLI DISCO

Mađarski naslov Paavo Matsin

GOGOLDISZKÓ

Za izdavača **Nina Gugleta**

Edicija **Novi talas Starog kontinenta vol 2**

Glavni i odgovorni urednik **Nina Gugleta**

Urednik izdanja **Vanja Nikolić**

Korektura **Aleksandra Dunderski**

Dizajn korica **Dragana Nikolić**

Štamparija **Artprint, Novi Sad**

Tiraž **1200 primeraka**

Izdavač **Areté, Beograd**

© © Paavo Matsin

Hungarian translation © Lengyel Tóth Krisztina, 2018

First published in 2015 by Lepp & Nagel Publishers, Estonia

Copyright za srpsko izdanje © Areté, 2020

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

GOGOLJEV DISKO

Pavo Matsin

prevela sa mađarskog
Marija Cindori Šinković

Sve je lebdelo, plamtelo i uokolo filozofa tražilo.

Nikolaj Gogolj: *Vij*

Uđite, uđite,
Kaša je skuvana,
Zdele su na stolu, Uživajte u jelu.
Zov'te i komšiju!
Na kašu vrelu!

Vilhelm Hauf: *Mali Muk*

PRVI DEO

KONSTANTIN OPJATOVIČ

Džeparoš Konstantin Opjatovič imao je, kao u kamen urezane, dnevne rituale, godinama sticane u kazneno-popravnim ustanovama. Kad bi kod kuće zagrejanom metalnom kriglom ispeglao pantalone, izglancao cipele baršunastom krpicom, koja mu je uvek bila pri ruci, i napunio džepove koricom hleba, sušenoj na simsu prozora, obično bi se vrlo rano provozao do poslednje tramvajske stanice. Zaobilazeći oprezno barice skrenuo bi sa asfaltnog puta na usku, kamenom popločanu stazu i veselim koracima se uputio u pravcu starog jevrejskog groblja. Jevreji su poznati po tvrdo glavosti i poštovanju tradicije, drže se mnogih drevnih običaja, zato je džeparošu, vrednog poštovanja, baš odgovaralo da u krošnjama osenčenom groblju započne novi radni dan. Jevrejin iz Odese, njegov nekadašnji pajtos iz zatvorske ćelije, pričao mu je što-šta o zanimljivo-tajanstvenim običajima svog progonjenog naroda. Opjatovič se nije sećao baš svega ali pre početka svakodnevnog posla na njega je vrlo povoljno uticao bajkovit svet, kapidžik odškrinut za rabina i običaj da se umesto cveća na grobovima ostavljaju kamenčići. Posle radnog dana provedenog u tramvaju bilo je opasno, samo šetnje radi, vraćati se na poslednju tramvajsku stanicu. Tokom dana kada bi mu preselo bučno društvo i premetačina po tuđim tašnama, odmarao bi se bazajući između tramvajskih stanica, i hranio golubove razdrobljenom koricom hleba koju je poneo u džepu. Ali ovde, u napuštenom svetu

nadgrobnih kamenova koji ćute na hebrejskom, mogao je, kadgod mu se pružila prilika, u miru da obavi pripreme za dnevne egzibicije džeparenja. Intuitivno bi zastajao kraj nekog nadgrobnog spomenika i, kao slučajno, spuštao po oblutak na kamen vlažan od rose. Tako je trenirao za džeparoše vrlo važnu sposobnost: gipkost prstiju. Pri tom je osluškivao, slušao tišinu i sebe samog. Međutim, pri podizanju kamičaka nikad nije prekršio drevno džeparoško pravilo, tačno je znao da ni najsentimentalniji dugoprstaš ne sme da digne ništa teže od novčanika.

Nakon nedavnih događaja, kad je carska Rusija ponovo okupirala Estoniju, Letoniju i Litvaniju, čak je i provincijska varošica Viljandi žamorila od promena. Među promenama, naravno, bilo je i dobrih i loših. Uzmimo, na primer, tramvaj. Posle pobjeda u velikim bitkama, kao ratni plen donet je negde iz Krakova ili Varšave zajedno sa šinama i opremljenim depoom. Dok lupiš dlan o dlan, u varošici su penzioneri za tili čas navikli da se vozikaju do tada neviđenim prevoznim sredstvom pristiglim u kljunu dvoglavog orla. Stručnjaci moskovskog metroa očas su ga montirali i sad, uprkos specifičnom reljefu Viljanda, tramvaj sasvim prirodno klizi s jednog na drugi kraj grada, sve do obale jezera, uranja u moderni, providni tunel, neustrašivo se, poput vozića smrti, uspinje na planinu sa luksuznim vilama i prevozi sve brojnije putnike do novoizgrađenih kvartova. Opjatoviča, onako an ženeral, politika nije zanimala, ni jedan pošteno džeparoš ne saraduje sa bilo kakvom vlašću, ali tramvaj mu je iz brojnih razloga pao više nego keč na jedanaest. Ponosno bi izjavljivao – otkad je carski orao ponovo uzeo pod svoja krila ove predele, on, kao okoreli *aps-sident* (ne brkati sa disidentom!), i po svoj prilici *stilska jaga* (čitaj: stilski mag, poštovanja vredan gospodin dobrog stila), on, Boga mi, stručno rečeno, nije patio od depresjaka, (brižnom ljubavlju negovane